

جایگاه حضرت زهرا(س) در نظام هستی / فاطمه(س) ریشه کمالات معصومین است

یک کارشناس و پژوهشگر مسائل دینی گفت: حضرت فاطمه(س) ام الأئمه است. ام در لغت یعنی اصل و ریشه، لذا فاطمه زهرا(س) اصل و ریشه کمالات معصومین(ع) است.

یک کارشناس و پژوهشگر مسائل دینی گفت: حضرت فاطمه(س) ام الأئمه است. ام در لغت یعنی اصل و ریشه، لذا فاطمه زهرا(س) اصل و ریشه کمالات معصومین(ع) است.

به گزارش خبرنگار مهر، سخن گفتن در مورد جایگاه صدیقه طاهره(س) از سویی کار بسیار دشواری است چراکه هر کسی را راه بر فهم ابعاد کمالات این بانوی مکرمه اسلام نیست و از سوی دیگر فضایل و خصایص حضرت زهرا به قدری زیاد است که سخن گفتن در این باب را آسان می نماید.

به مناسبت شهادت آن حضرت با محمد شجاعی پژوهشگر مسائل دینی به گفتگو نشستیم که در ادامه می خوانید:

محمد شجاعی گفت: در عظمت حضرت زهرا (س) همین بس که امام عسکری (ع) فرمودند: لاَ تَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ وَ الْفَاطِمَةُ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْنَا؛ ما حجت خدا بر مردم هستیم اما فاطمه حجت خدا بر ماست؛ یعنی امامت و پیامبری پایین‌تر از مقام حضرت زهرا (س) است و این مقام بسیار بزرگی است.

وی ادامه داد: او ام الأئمه است. ام در لغت یعنی اصل و ریشه و این مقام مادر بودن صرفاً جنبه بدنی ندارد. فاطمه زهرا (س) اصل و ریشه کمالات همه معصومین (ع) است.

وی افزود: فاطمه زهرا مادر حقیقی همه انسان‌هاست و حتی نزدیکتر از مادر طبیعی به ما؛ چون در زیارت‌های معصومین (ع) به فرزندان فاطمه خطاب می‌کنیم در حالی که خود فاطمه از اینها هم بالاتر است. به آنها عرض می‌کنیم: یا بَیُّ أَنْتَ وَ أُمِّی بَیُّ أَنْتُمْ وَ أُمِّی؛ پدر و مادرم به فدای شما باد؛. بنابراین انسان زمانی می‌تواند پدر و مادرش را فدای کسی کند که آن کس نزدیکتر از پدر و مادر به انسان باشد و حقیقتش از پدر و مادر عظیم‌تر باشد.

حضرت زهرا (س)؛ بزرگ‌ترین نعمت الهی

این کارشناس دینی گفت: یکی از عظیم‌ترین نعمت‌های الهی برای انسان که هم مسئولیت‌آور است و هم باید به خاطرش به ذوق و شوق و گریه درآمد، نعمت وجود فاطمه زهرا (س) است که خداوند تبارک و تعالی این خانم را مادر همه ما قرار داده و انسان باید خیلی شاکر باشد. ما نمی‌توانیم این مسئله را درک کنیم چون معرفتمان نسبت به ایشان کم است.

وی ادامه داد: اگر کسی قیمت خودش را شناخت و دریافت فرزند فاطمه زهراست، به هیچ وجه با کسی یا جنس مخالفی التماس محبت نمی‌کند و گدای عاطفه زمینی دیگران نمی‌شود. حتی اگر پدر و مادر زمینی هم از او عشق و محبت را دریغ کردند.

وی افزود: بنابراین انسانی که به خودشناسی نائل آمده، درمی‌یابد فاطمه زهرا (س) چقدر عظمت دارد. یکی از حسرت‌های روز قیامت این است که ما با مادرمان حضرت زهرا (س) چقدر غریبانه زندگی کردیم و او چقدر می‌توانست با ما و در کنار ما باشد و در زندگی ما نقش داشته باشد.

وی گفت: فاطمه زهرا (س) زنی نیست که خداوند به عنوان مادر ائمه و زن امیرالمؤمنین (ع) و دختر پیغمبر به ما معرفی کرده باشد. نه این گونه نیست. فاطمه زهرا نزدیکترین کس به من در زندگی است. همین الان با من زندگی می‌کند. پشتیبان من هم در دنیا هم در آخرت است.

شجاعی ادامه داد: بسیاری از ما این روزها در مجالس سوگواری حضرت زهرا بر مظلومیت آن حضرت گریه می‌کنیم و مدعی هستیم که ایشان را الگوی خود می‌دانیم، اما این یک ژست دینی بیشتر نیست.

وی اظهار داشت: اگر بخواهیم زوایای گوناگون زندگی آن حضرت را در مقابل زندگی امروز خود مقایسه کنیم نقاط خلاء و انحراف بسیاری در زندگی هایمان پیدا می شود. حضرت زهرا در اطعام و صدقه به فقرا دریغ نمی کردند، جهاز ساده و مهریه گمشده های ازدواج های امروزی ما هستند. یک داستان زیبا و آموزنده برای ما از زندگی حضرت، داستان حجاب ایشان در مقابل یک مستمند نابینا است اما معلوم نیست این الگو کجای خیابان ها در پوشش زنان و رفتارشان با نامحرم پیداست؟ شما چند نمونه دیگر می توانید از تناقض های زندگی ما در تکریم ساده زیستی فاطمی و سبک زندگی امروزمان بیان کنید؟

رمز تقرب به خدا، سبقت در خیرات و خوبی هاست

شجاعی گفت: تنها کسی که می تواند ما را راهنمایی کند، خود حضرت زهرا است. در همه زمینه ها اعم از عبادت، نحوه همسررداری، تربیت فرزند، فعالیت های اجتماعی، سیاسی و ... ایشان می تواند برای ما الگو باشد. از این رو تبعیت از آن بانو، موجب شباهت و سنخیت با ایشان می شود. بعد از سنخیت هم ارتباط و الحاق به ایشان صورت می گیرد.

وی ادامه داد: بنابراین، رمز وجود حضرات معصومین این است که با هدف خلقت ما ارتباط مستقیم دارد. چون باطن انسانی و جاودانی ما آن مقام را لازم دارد و ما باید به آن جایگاه برسیم. برای رسیدن به این جایگاه باید حرکتی صورت بگیرد که توقف و عقب گرد در آن ممنوع است.

وی افزود: سوال اساسی که ما باید از خودمان بپرسیم، این است که آیا من تصمیم دارم مثل و شبیه مادرم فاطمه زهرا باشم یا خیر! اگر تصمیم دارم مثل او باشم، چگونه امکان پذیر است و چه کسی می تواند ما را به این باطن راهنمایی کند؟

این کارشناس دینی گفت: پاسخ این است که ما برای رسیدن به مقام صدیقه طاهره باید از خودشان کمک بگیریم. در قرآن کریم می خوانیم: لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ، مسلماً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود.

وی افزود: علت این که کسی حضرت فاطمه زهرا را الگو قرار نمیدهد، این است که تصمیم ندارد شبیه او شود. او فقط دنیا را می بیند و از آدم ها، هائی تبعیت می کند و الگو می گیرد که شبیه آن هاست: مثل هنرپیشه ها، ورزشکاران، بازیگران... اصلاً حسرتی در دلش نیست که چرا از معصوم دور است. چون دوست ندارد به سبک آن ها زندگی کند، اما کسی که همراه اهل بیت است، یقین دارد که حرکت درستی می کند. در این صورت، سنخیت متصل می شود و به حضرت محلق می شود که این ملحق شدن ممکن است یا در دنیا باشد یا در قیامت.

شجاعی گفت: بنابراین، تنها کسی که می تواند ما را راهنمایی کند، خود حضرت زهراست. در همه زمینه ها اعم از عبادت، نحوه همسررداری، تربیت فرزند، فعالیت های اجتماعی، سیاسی و ... می تواند برای ما الگو باشد. پس تبعیت از آن بانو، موجب شباهت و سنخیت ما با او می شود. بعد از سنخیت هم ارتباط و الحاق صورت می گیرد. حالا بعضی ها زرنگ هستند در همین دنیا ملحق می شوند و بعضی ها هم در آخرت.

وی ادامه داد: حضرت زهرا (س) یک حقیقت مبسوط عرشی است که تا زمین آمده و همچون کانالی است که با جلوه های مختلف به نام علی، حسن، حسین، سجاد و ... تجلی کرده است. بعضی افراد با جلوه زهرائی می توانند ارتباط بگیرند، ولی با جلوه علوی می توانند ارتباط بگیرند. بعضی دیگر با جلوه مجتبیائی می توانند ارتباط بگیرند، ولی با جلوه سجادی می توانند ارتباط بگیرند.

وی افزود: نبی اکرم (ص) فرمودند: نور فاطمه (س) پیش از خلقت زمین و آسمان آفریده شده است. بعضی از حاضران پرسیدند: مگر او بشر نیست؟ حضرت فرمودند: فاطمه حوریه ای بشرگونه است.

وی اظهار داشت: به این کلمات خوب دقت کنید که خیلی مهم است. چون خلقت ما از نور معصوم است. پس هر چیز را به مقام آنها اتصال می دهند، در واقع حقیقت باطن ماست. فاطمه زهرا یک حقیقت بهشتی دارند که در

قالب یک زن ظهور دارد و یک جنبه مادی مثل سایر انسان‌ها؛ جنبه طبیعی و زمینی دارند که به خاطر این جنبه زمینی ازدواج می‌شود؛ می‌کنند و غذا می‌خورند. حالا حضرت زهرا(س) که قبل از خلقت آسمان و زمین وجود داشته اند پس کجا بوده و مکانشان کجا بوده است.

وی ادامه داد: در ادامه روایت، حضرت می‌فرمایند: حضرت زهرا(س) در یک جایگاهی در ساق عرش بوده‌اند. عرش خدا مرکز حاکمیت، مدیریت و تدبیر الهی است که حضرت آنجا بوده‌اند و علاوه بر جنبه بهشتی بودن، جنبه عرشی هم دارند که جنبه عرشی حضرت از جنبه بهشتی بالاتر است.

شجاعی گفت: پس ما روی زمین با شخصیت‌های روبرو هستیم که در عین اتصال؛ شان به مقام عرشی، یک ظهور مادی هم دارند و آن هم خدا در حق ما لطف کرده که آن را در متن زندگی ما آورده و آن را به ما نشان می‌دهد. پس حضرت وقتی پایین می‌آید و به صورت انسان ظهور می‌کند، مقام اصلی اش را دارد و اتصالش باقی است.

وی افزود: همیشه در قوس نزول، خیرات و ریزش وجود دارد و مانعی نیست، اما مسئله در قوس صعود است که شخص با تجلیات الهی مثل حضرت زهرا(س) یا پیامبر (ص) یا امام زمان (عج) روبرو می‌شود و درک می‌کند؛ اما نمی‌تواند با آنها بالا برود و به پشت صحنه نمی‌رسد. چون قصدش؛ شدن؛ نیست.

این کارشناس دینی گفت: حضرت زهرا(س) و اهل بیت (ع) ما را به مقام خودشان دعوت می‌کنند، اما به شرطی که ما معرفت و بصیرت داشته باشیم و بخواهیم که برویم. از طرف آن‌ها منعی نیست، ولی مشکل از طرف ماست که آیا تصمیم داریم، آیا آن جایگاه و مقام شان را می‌شناسیم یا نه!

جایگاه حضرت زهرا (س) در نظام هستی

وی افزود: شناخت حضرت زهرا نیاز ضروری و واجب ماست که غفلت از این نور مقدس، جدای از این که به ایشان جفا کرده‌ایم از فیوضاتی که می‌بایستی از ایشان دریافت کنیم نیز، محروم می‌شویم.

وی ادامه داد: آنچه که در روایت و آیات الهی درباره حضرت زهرا و ائمه تذکر داده شده، این است که ما باید بدانیم مقامات آنان چیست و همچنین شناخت حقیقت و جایگاه خودمان کجاست. چون اصل و ریشه ما به آنها برمی‌گردد.

وی اظهار داشت: در واقع هر چیزی که از مقامات حضرت زهرا می‌شنویم، یعنی این بانو ما را به جایگاه خودش دعوت می‌کند. این طور نیست که بگوییم آنها چنین جایگاهی دارند و ما نمی‌توانیم به آنها برسیم. ما در زیارت عاشورا می‌خوانیم: «أَسْأَلُهُ أَنْ يُبَلِّغَنِي الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ» از خداوند می‌خواهم مرا هم به مقام محمود برسان؛ کمتر از مقام امام حسین (ع) را از خداوند نمی‌خواهیم. این بسیار مهم است. اقتضای بخش انسانی و فوق عقلانی انسان این است که به کمتر از آن مقام راضی نمی‌شود و نرسیدن به چنین مقامی مایه حسرت و خسران او می‌شود.

وی گفت: بنابراین، وقتی راجع به جایگاه معصوم سخن می‌گوییم در واقع سخن از جایگاه خودمان است. به ویژه سخن از حضرت زهرا که در حقیقت بحث از مباحث انسان شناسی است که با شناخت این بانو، قیمت‌مان را بهتر می‌شناسیم و این که چه جایگاهی داریم و نباید خود را کمتر از او بفروشیم. درک این مطلب، موجب دور شدن از غصه‌های دنیایی، حقارت و خودکم بینی در مسائل دنیایی است. اگر این مقام را درک کنیم، بر کمبودهای دنیایی گریه نمی‌کنیم و برعکس، شادی، امید، آرامش و آینده روشنی داریم. اما حواسمان باشد مشغول کمالات دنیایی نشویم تا این نعمت عظیم آخرتی را از دست ندهیم. پس وقتی سخن از حضرت زهرا به میان می‌آید، یعنی ایشان ما را به آن مقام دعوت می‌کند.

مقام آفرینش حضرت زهرا (س)

این کارشناس دینی گفت: اهل بیت (ع) از جمله حضرت زهرا از شخصیت‌های نورانی و از اولین مخلوقات خداوند هستند. چنانکه امام رضا (ع) فرمودند: «إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ارواحنا، نخستین چیزی که خدای متعال خلق فرمود، ارواح ما است.» منظور از ارواح ما همان روحی است که خداوند تبارک و تعالی فرمود:

وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي، از روح خود در آن دمیدم؛ این روح، همان روح محمد و آل محمد (ص) است که در انسان دمیده شده است.

فاطمه، حوریه انسان نماست

وی ادامه داد: هر موجودی که قبل از تو آفریده می‌شود؛ سعه وجودی‌اش؛ بالاتر است. چون از جنس عرش است. یعنی شدت و سعه وجودی‌شان از کرسی بالاتر است.

وی افزود: رسول الله (ص) در باب خلقت حضرت زهرا (س) می‌فرماید: نُورُ فَاطِمَةَ قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ الْأَرْضُ وَ السَّمَاءُ فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَلَيْسَتْ هِيَ إِنْسِيَّةً فَقَالَ فَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةً قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَ كَيْفَ هِيَ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةً قَالَ خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ نُورِهِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ إِذْ كَانَتْ الْأَرْوَاحُ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ آدَمَ عَرَضَتْ عَلَى آدَمَ قِيلَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَ أَيْنَ كَانَتْ فَاطِمَةُ قَالَ كَانَتْ فِي حَقَّةٍ تَحْتَ سَاقِ الْعَرْشِ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَمَا كَانَ طَعَامُهَا قَالَ التَّسْبِيحُ وَ التَّقْدِيسُ وَ التَّهْلِيلُ وَ التَّحْمِيدُ، نور فاطمه سلام الله علیها پیش از خلقت زمین و آسمان آفریده شده است. بعضی از حاضران پرسیدند: مگر او بشر نیست؟ حضرت فرمودند: فاطمه (س) حوریه‌ای بشرگونه است. حاضران سؤال کردند: چگونه؟ حضرت فرمودند: خداوند -عز و جل- پیش از آن آدم را بیافریند، او را از نور خود آفرید، آن هنگام که ارواح بودند. سؤال کردند: فاطمه در آن هنگام کجا بود؟ فرمودند: در حَقَّة و جایگاهی در زیر ساقه عرش و در جواب این‌ها پرسیدند: که سؤال کردند: غذای او چه بود؟ فرمودند: غذای او تسبیح و تقدیس؛ و تهلیل، یعنی لا اله الا الله؛ و حمد و ثنای الهی؛ بود.

شجاعی اظهار داشت: فاطمه یک حوراء انسان نماست و غذای ایشان در عرش الهی تسبیح و تقدیس و تحمید خداوند بوده. پس انسانیت هر آدمی تسبیح، تحمید و تقدیس و ذکر الهی است. این روایت حکایت از بخش انسانی دارد و کسی به حضرت زهرا شبیه‌تر است که در وجودش غذاهای معنوی بخورد و بتواند با این غذا ارتباط بگیرد. گاهی ما ۵۰ یا ۶۰ سال عبادت می‌کنیم و نماز می‌خوانیم ولی نمی‌توانیم درک درستی از تسبیح و حمد خداوند داشته باشیم.

وی ادامه داد: الله تبارک و تعالی اولین ظهورش نور محمد و آل محمد (ص) است که کامل‌ترین ظهور و عالی‌ترین نمونه اوست که در قرآن به مثل اعلی تعبیر شده است.

وی افزود: وقتی زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم، باید بدانیم معدن الرحمة؛ یعنی چه؟ باید بدانیم هر فیضی که نصیب ما می‌شود تماماً به برکت اهل بیت (ع) است. حضرت زهرا (س) مقامی داشتند که فرشته‌ها خدمت ایشان می‌رسیدند و مقام انسان هم از ملائکه بالاتر است و علت سجده ملائکه بر انسان، به خاطر این است که انسان همه اسماء الهی را دارد و چون فرشته‌ها ندارند، باید بر او سجده کنند. وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا = تمامی اسما را به آدم آموخت.

خلق حضرت زهرا (س) قبل از خلقت آسمان و زمین است

این کارشناس دینی گفت: امام صادق (ع) در توصیف مقام حضرت زهرا (س) فرمودند که نور فاطمه (س) قبل از خلقت آسمان و زمین بوده است و عالم فرشته‌ها بعد از این مرحله خلق شده است. پس ما هم می‌توانیم به مقامی بالاتر از فرشتگان برسیم و جایگاه و جنس ما از فرشتگان بالاتر است و فرشتگان خدمتگزار حضرت زهرا (س) بوده‌اند. پس این امکان برای ما نیز وجود دارد که از طریق مادرمان حضرت زهرا (س) به آن مقام برسیم.

چرا به فاطمه زهرا(س) محدثه می‌گویند؟

وی ادامه داد: امام صادق (ع) می‌فرماید: کانت محدثه و لم تکن نبیه إِنَّمَا سُمِّيتْ فَاطِمَةً مُحَدَّثَةً لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَهْبِطُ مِنَ السَّمَاءِ فِتْنَادِيهَا كَمَا تَنَادِي مَرِيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ = فاطمه دختر رسول خدا محدثه بود. ولی پیامبر نبود. او را از این جهت محدثه نامیده‌اند که فرشتگان از آسمان بر او نازل می‌شدند و با او همان گونه که با مریم دختر عمران گفتگو داشتند.

شجاعی افزود: محدث کسی است که به او الهام می‌شود؛ آن کسی که از عالم اخبار را دریافت می‌کند و دائماً با غیب با او در ارتباط بوده و بدون آنکه به مقام نبوت رسیده باشد ملائکه با او سخن گویند. در زیارت نامه حضرت زهرا

(س) می‌خوانیم: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ، سلام بر تو ای هم سخن با ملائکه و بسیار دانا. این حکایت از آن دارد که حضرت زهرا همیشه مورد خطاب ملائکه بوده اند.

وی در پایان تصریح کرد: اگر ما بتوانیم با حضرت زهرا انس بگیریم، راه عالم فرشتگان به قلب ما باز می شود؛ حمله های شیطان را درک می کنیم و می فهمیم که چگونه باید به آنها پاسخ بدهیم؛ می‌فهمیم که شیطان چه افکاری را به ما تحمیل می کند. اما هر چه از این مادر دور هستیم و انس کمتری می گیریم، به احساس پوچی و منفی نگری بیشتری می افتیم.